

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 204. Ampliùs opinio illa confutatur ex Patribus, Conciliis, &
Ecclesiae, seu Rimanorum Pontificum sensu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

2478 Secundò: opinio illa videtur animarum salutis noxia, ob ea quæ dixi n. 2472. sub finem: si enim opinio ista vera esset, evacuetur studium pœnitentiæ, & satisfactio: nec peccatores, quàmlibet enormes, vellet ullam subire pœnitentiã, ultra opera præscripta per Bullam Indulgentiæ, præsertim magnis in civitatibus, in quibus tanta frequentia est plenariarum Indulgentiarum, ut nulla sit hebdomada, nulla ferè dies, absque Indulgentia plenaria, modò in ista, modò in illa Ecclesia. In istis proinde civitatibus, tanta, tamque frequenter occurrens facilitas plenæ remissionis, absque necessitate satisfactiois, latam aperiret portam, non solum suffragia pro defunctis, plenariè in morte absolutis, sed & satisfactioes pœnitentiæ, utpote non necessarias, negligendi. Magnum proinde tribueret incentivum delinquendi. Quia etiam millenorum adulteriorum, vel etiam nefandarum contra naturam spurcitarum, sacrilegiorum, homicidiorum, blasphemiarum, perjuriarum rei, non obstant totali hæcenus salutis incuriã, dignorunq; pœnitentiæ fructuum negligentia, cum sola adimplentione, etiam non admodum ferventi (ut in talibus assolet) modicorum conditionum pro Indulgentia plenaria requisitarum, totum ipsius effectum, absque alia satisfactioe sic consequi possent, ut post Indulgentiam repente mortui, rectè in cælum absque purgatorio transvolarent. Si *facilitas veniæ*, Ambrosio iudice, *incentivum tribuit delinquendi*, maxime profectò facilitas tanta totalis veniæ, atque remissionis. Tanta quippe facilitas tollit præcipuum frænum, quo peccatores à peccando retrahuntur. Quemadmodum enim *magno perè à peccatore vocant, & quasi fræno quodam coercere satisfactioe penæ, cautiore que & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt; medentur quoque peccatorum reliquis, & vitiosos habitus, malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt*, ut Tridentinum ait sess. 14. c. 8. Sic omnia contraria eveniunt, dum frænum istud & medela negligitur.

2479 Tertio: opinio illa Ecclesiæ minus est honorifica: utpote ex qua hæretici ansam accipiunt Ecclesiæ calumniandi, quòd per Indulgentias suas nimis largam faciat forum Dei, nimiumque tribuat illicitum peccandi, tantam tribuendo facilitatem totalem peccatorum remissionem obtinendi. Quam calumniam facile nos confutamus, dum asserimus, per Indulgentias non tolli obligationem faciendi fructus dignos pœnitentiæ, nec obligationem eos injungendi. Cùm hoc sit de jure divino, telteque Tridentino loco citato, "divinæ justitiæ ratio exigere videatur, ut alter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter verò qui semel à peccati & demonis servitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, scientes, Templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactioe peccata dimittantur, ut occasione accepta, peccata leviora putantes... in graviora labamur. Ad quod præcavendum, ad plenam & integram peccatorum remissionem per Sacramentum Pœnitentiæ, sine magnis nostris stribus & laboribus pervenire non possumus (sicut per Sacramentum Baptismi) divinã id exigente justitiã (inquit c. 20.) ut merito pœnitentiã laboriosius quidam Baptismus à SS. Patribus dictus fuerit. Nec hoc dicendo, aliquid admittere efficacis Indulgentiarum (prosequitur Caietanus ubi supra) sicut nihil admittit efficacis Sacramentorum, ex hoc quòd oporteat accedentes ad illa esse dignè dispositos, si fructuosa sibi esse volunt. Siquidem indigni Indulgentiã, ab illius fructu, juxta hunc dicendi modum, excluduntur.

Tom. III.

Quartò: illa opinio Patribus, Conciliis, Ecclesiæ sensui, rationi parum est consona. Quòd parum consona sit rationi, satis apparet ex dictis. Quòd parum consona sit Patribus, Conciliis, & Ecclesiæ sensui, apparet ex dicendis capite sequenti.

CAPUT CCIV.

Amplius opinio illa consutatur ex Patribus, Conciliis, & Ecclesiæ, seu Romanorum Pontificum sensu.

Hunc in finem lubet Indulgentiarum originem, & circa eas SS. Patrum, Conciliorum, SS. Pontificum, atque aded Ecclesiæ sensum ob oculos ponere.

De Indulgentiis itaque Catholicorum quisque merito assentitur Concilio Tridentino sess. 26. in Decreto de Indulgent. declaranti, primò, quòd potestas conferendi Indulgentias à Christo Ecclesiæ concessa sit, utique Matth. 16. & Joan. 20. *quæcumque solveritis, &c.*

Secundò, quòd hujusmodi potestate, divinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus Ecclesiæ usa fuerit.

Tertio, quòd negari nequeat, Indulgentiarum usum Christiano populo maxime salutarem, & sacerdotum Conciliorum, etiam Generalium, Nicæni I., Lateranensis I., Lugdunensis sub Gregorio X. Viennensis sub Clemente V. autoritate probatam, in Ecclesiâ retinendum esse.

Quartò, in his tamen concedendis moderationem, juxta veterem, & probatam in Ecclesiâ consuetudinem, adhibendam.

Antiquissimum igitur esse Indulgentiarum usum constat, non solum ex approbatione ipsius per Concilia antiquissima; verum & ex eo quòd Christus Dominus, Apostoli, & antiquiores Ecclesiæ Præsules, pœnam peccatis debitam remiserint. Hoc autem est Indulgentiam concedere. Christus (inquam) Magdalenæ multa peccata dimisit, quoniam dilexit multum. Et adultera pœnam remisit, quia se judicio ipsius, cum maxima contritione, humillimè submitit. Apostolus incestuoso Corinthio, nondum peractâ totâ pœnitentiã, quòd residuum erat condonavit, *ne abundantiori tristitiã absorberetur*. Et hoc sensu 2. Cor. 2. dicit: *cui aliquid donasti, & ego... donavi... in persona Christi*, per acceptam ab ipso solvendi potestatem. Neque enim ista Apostoli verba intelligi possunt de absolute potestate à peccatis, vel ab excommunicatione. Cùm & verborum proprietates, & Apostoli contextus, hunc respuant intellectum. Absolutio namque ab excommunicatione proprie *condonatio* non dicitur; nec in Scriptura sacra, vel apud SS. Patres, taliter usquam appellatur. Illud etiam quòd Apostolus dicit: *cui aliquid*, id est partem aliquam, *donasti, & ego*, de peccatis intelligi nequit. Necessario ergo intelligitur de pœnis, sicque exponitur à Chrysostomo & Theodoro. Aliquam itaque pœnarum partem, quæ solvenda supererat, Apostolus condonavit; indulgentiam proinde concessit. Et Christus quidem eam concessit adulteræ, & Magdalenæ, sine aliqua satisfactioe, per potestatem excellentiæ. Sed Apostolus, peractâ majori satisfactiois parte, secundum Dei Legem.

Et illud est quòd (post Apot.) fecerunt sanctiores Ecclesiæ primorum sæculorum Antistites, quos Christianis lapsis, pœnitentiã sedulo agentibus, ad Martyrum, Confessorumque instantiam supplicationemque, ob egregia ipsorum in Ecclesiã merita, præscriptæ pœnitentiæ partem condonasse legitur in lib. Tertulliani ad Martyres, & in lib. Cypriani de lapsis. Unde in lib. de pudicitia Tertullianus, Montanilla jam factus, sic exprobrat Z-phirino Papæ: *Tu jam & in Martyres tuos*.

Dddd 2

effundit hanc potestatem. . . . sufficit Martyri propria delicta purgasse. Ingrati vel superbi est in alios quoque effundere quod pro magno fuerit consecutus. Quis alienam mortem sua solvit, nisi solus Dei Filius? . . . Proinde qui illam emularis, donando delicta, si nihil ipse deliquit, plane patere pro me. Si vero peccator es, quomodo oleum sacule tue sufficere et mihi et tibi poteris? Quis permittit homini dare, qua Deo referenda sunt? Vtrum quod verbis istis Tertullianus haereticus improbat, Cyprianus probat, sed hae conditione, si cum debita fiat moderatione; si utique fiat intuitu meritorum, & supplicationis Martyrum, & supplicatio ista non fiat pro iis, qui pro se satisfacere, vel nolunt, vel negligunt, sed poenitentiae operibus sedulo incumbunt: *Credimus* (inquit lib. de lapsis) *posse apud Iudicem plurimum valere Martyrum merita. . . . Mandant aliquid Martyres fieri? si iusta, si licita, si non contra Dominum, à Dei Sacerdote facienda sunt. . . . si poenitentis (pro quo supplicat Martyres) fuerit religio moderatio; ita scilicet ut non negligat conditionem, quam ad id ibidem & alibi requirit, dicens: si precem toto corde quis faciat, si veris poenitentiae lamentationibus, si iustis et continentibus Dominum instet. . . . potest Deus indulgentiam dare. . . . poenitenti, operanti, roganti (ecce conditio) potest elementer ignoscere; potest acceptum facere quicquid pro talibus (ecce iterum pro talibus: non ergo pro ignavis, atque ex nimia mollitie, salutis incuria negligentibus orationes & opera poenitentiae, atque satisfactionis) et petierint Martyres, et fecerint Sacerdotes.*

2483 Negligentibus vero, & non facientibus pro posse fructus dignos poenitentiae, indulgentiam concedere, sic Deo reservatum censuit Cyprianus, ut ipsis indulgentiam concedere, dixerit esse contra legem Dei, Evangelique vigorem. Idedque dum immoderantiam animadvertit in nonnullis Martyrum, Confessorumque libellis, ac supplicationibus, ita ut pro iis poscerent indulgentiam, qui nullam adhuc poenitentiam egerant, imò (freti Martyrum & Confessorum libellis) agere detestabant, ipsos graviter reprehendit, protellatus id esse contra Evangelii vigorem, contra Domini ac Dei legem, ut eodem libro de lapsis videre est, sic ut & lib. 3. epist. 11. ubi sic Martyribus & Confessoribus scribit: si iustam & secundum Dei legem esse vultis supplicationem vestram, *peto ut eos, quos ipsi videtis, quos nobis, quorum poenitentiam satisfactioni proximam conspiciat, designetis nominatim libello. Ecce ergo conditio à Cypriano requisita, ecce quos indulgentia dignos censuit: quorum utique poenitentia satisfactioni proxima est.*

2484 Qua in re Cypriani sensum zelumque universae postmodum Ecclesiae sunt subsecuta. Propterea namque can. 25. Concilii Illiberitani, & can. 9. Concilii Arelatensis anni 314. statutum est, ut nulla haberetur ratio libellorum, seu supplicationum Martyrum, per quos seu per quas vigor Evangelicus & satisfactio poenitentialis enervabatur. Canone etiam 5. & 22. Concilii Ancyran, ejusdem anni, statutum est, Indulgentiam solis illis concedendam, quorum zelus & fervor in actione poenitentiae ipsos Episcopis commendabiles efficeret.

2485 Concilium quoque primum Oecumenicum, Nicaenum, can. 12. pro regula indulgentiae concedendae statuit, ut ea non concederetur negligentibus opera poenitentiae, sed in eis ferventer & perseveranter se exercentibus: *Quicumque cum omni timore & lachrymis perseverantibus, et bonis operibus conversationem suam. . . opere et veritate demonstrant, hi defunctum tempus auditionis implentes (id est annos praescriptos in poenitentiae studio) fidelibus in oratione communicent. Postmodum vero licebit Episcopo de his aliquid humanis cogi-*

tare. Quicumque vero indifferenter habuerunt lapsi, et sufficere sibi ad conversionem introitum in Ecclesiam arbitrati sunt, isti omnino tempora statuta compleant.

Hanc regulam subsecuta Concilia tenuerunt. 2486 Et idem Concilium Lateranense IV. anni 1215. sub Innocentio III. can. 62. moderandas voluit indifferetas et superfluas Indulgentias, quia per eas et claves Ecclesiae contemuntur, et poenitentialis satisfactio enervatur. Concil. quoque Saegontiadense anni 1022. can. 18. declaravit, Indulgentias minime profuturas iis, qui poenitentialem satisfactionem, sibi pro peccatorum suorum gravitate per Episcopum vel Confessarium impositam, vel imponendam, accipere volebant, quia Romam cundo Indulgentiam plenariam se à S. Pontifice impetraturos confidebant; quia (inquit) multi tanta mentis sua falluntur stultitia, ut in aliquo capitali crimine deprehensi, poenitentiam à Sacerdotibus suis accipere volunt, in hoc maxime consili, ut Romam eantibus Apostolicis omnia sibi peccata dimittat: sancto visum est Concilio, ut talis indulgentia illis non proferretur; sed prius, iuxta modum delicti, poenitentiam sibi datam à suis Sacerdotibus accipiant. Et tunc Romam si velint ire, ab Episcopo proprio licentiam et litteras ad Apostolicum ex eisdem rebus deferendas accipiant.

Eundem quoque semper fuisse sentiam Romanorum Pontificum, argumento est, quod satisfactio nem indulgentiae proportionatam semper requisierint in suscipiendis indulgentiam, ita ut eam non aequaliter omnes, sed secundum illius satisfactionis proportionem, alii magis, alii minus eam consequerentur.

Hinc est enim quod Gregorius VII. anno 1705. 2490 Episcopo Lincoliensi, delictorum indulgentiam postulanti, ea solum lege concessit, ut poenitentiam pro posse ageret: *absolutionem peccatorum tuorum, sicut rogasti. . . tibi mihiere dignum duximus. si tamen bonis operibus inveniendis, commissos excessus plangendo, quantum valueris (nota bene) corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris.*

Gelasius II. in epistola ad Exercitum Christianorum Caesaravagulae commorantem, & ad omnes fideles contra Saracenos pugnantes, omnes quidem ea in expeditione poenitentia suscipi morientes, ab omnibus peccatis plenarie absolvit; sed aliis eadem in expeditione laborantibus ad reficiendam istius urbis Ecclesiam, à Saracenis dirutam, aliquid contribuentibus, indulgentiam non concedit, nisi secundum laborum et beneficiorum Ecclesiae impensorum quantitatem. Similiter Alexander III. in Concilio Lateranensi III. fidelibus contra haereticos decertantibus non nisi biennium de poenitentia in iuncta relaxat, nec Episcoporum discretionem amplioris committit indulgentiae concessionem, nisi secundum modum laboris, si longiore ibi moram habuerint.

Gregorius VIII. cum Ecclesiam Beneventi dedisset, populo ait: *in ius est ut agatis poenitentiam, quam vel tertiam partem, vel aliquam vobis remittam, ut refert Petrus Cantor in Sum. de Sacram. & animae consiliis.*

Eugenius IV. (ut refert Thomas à Kempis in 2491 Chronica montis S. Agnetis) Religiosis illius Monasterii anno 1440. plenariam in mortis articulo Indulgentiam concessit, sed hae lege, ut ea se dignos redderent, jejunando, per integram annum, omnibus feriis sextis, vel alia opera, loco jejunii, de consilio Confessarii substituendo, sicut Monasterii consuetudine, soliti essent omnibus feriis sextis jejungere. Hae etiam addita conditione, quod Indulgentia non perduraret, nisi quadridie vixerint in observantia regulari.

Mens itaque Romanorum Pontificum, Indul-

gentiam plenariam concedentium, non est, ut eam in tota sua plenitudine consequantur (praescriptas condiciones adimplendo) qui ipsius plenitudine, secundum divinam legem, se dignos non reddiderunt, pro posse faciendo dignos poenitentiae fructus. Neque enim plenaria Indulgentia idem plenaria dicitur, quia omnes, quibus conceditur, eam plenarie consequuntur; sed quia Pontifex, eam concedendo, concedit totum, ad quod potestas clavium se extendit, sive quia intendit dare totum quod potest secundum plenitudinem potestatis suae. Sicut enim Bonifacius VIII. exposuit quod dicit in extrav. antiquorum, Indulgentiam plenam, plenioris & plenissimam concedendo. Ad quae verba Glossator sic habet: *Dico, Papam interpretatum fuisse in Confessorio, me presente, ideo plenam & plenissimam merito dici, quia talis est, prout clavium potestas se extendit, idem tam multum dare volebat Pontifex, quantum dare poterat virtute clavium in eiusmodi circumstantiis.*

2493 Intellegebat ergo Pontifex plenitudinem, quantum est ex parte potestatis & voluntatis suae, suppositis supponendis secundum legem Dei: non autem plenitudinem, quantum est ex parte effectus, ita ut eam omnes plenarie consequerentur. Alias omnes, quibus conceditur, eam aequaliter (quia aequè plenarie) consequerentur. Cujus oppositum, in dicta extrav. Bonifacius VIII. declarat, dicens: *unusquisque tamen plus merebitur, & Indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas (ad laudandam Indulgentiam designatas) amplius & devotius frequentabit.*

2494 Ille proinde sensus est Romanae Ecclesiae. Quae propterea in Concilio Lugdunensi sub Innocentio IV. Indulgentiam quidem plenariam concessit contribuentibus in expensas belli sacri, sed participandas juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectuum.

2495 Atque hoc modo intellecta Indulgentia non praedjudicat divinae legi (de satisfactionis, dignorumque poenitentiae fructuum necessitate) nec praedjudicat Ecclesiae honori, nec animarum saluti, nec Indulgentias ipsas contemptibiles reddunt, (prout haeretici praetendunt) quia nimia facilitate remittendi incentivum non tribuunt delinquendi. Quod omnino cavere, Ecclesiae mens semper fuit, ideoque in novissimo etiam Generali Concilio Tridentino sess. 25. in Decreto de Indulgentiis voluit, in concedendis Indulgentiis moderationem, juxta veterem & probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi, ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur, id est ne nimia Indulgentiarum facilitas incentivum peccatoribus tribuat poenitentialem satisfactionem, dignosque poenitentiae fructus praetermittendi, sibi perluadendo, facili ratione sibi peccata remitti per Indulgentias, absque aliorum operum poenitentialium labore. Quam persuasionem cum ipsis ingerat opinio quam impugnamus, Ecclesiae Catholicae menti patet contrariari, ut dixi cap. praecedenti.

2496 Denique Indulgentiae modo dicto intellectae, omni ex parte plurimum utiles sunt, rectaeque rationi omnino conformes. Utiles quidem, eo quod talis & tanta sit infirmitas nostra, ut, etiam post laboriosa poenitentiae opera, pro morali nostra possibilitate praedicata, ob quotidiana delicta nostra non parum nobis superfluit in altera vita luendum, ut supra dixi. Sunt etiam conformes rectae rationi; utpote quae dicit, quod Indulgentiarum, etiam plenarum, effectum amplius participare debeat, qui ad eas participandas amplius est dispositus, sicut Sacramentorum effectum amplioris consequuntur, amplius dispositi. Ampliorem proinde Indulgentiarum effectum ceteris paribus participare debeant, qui pro paucioribus & levioribus satisfacere habent, quam qui

pro pluribus & gravioribus: amplioris item, qui ad satisfaciendum pro seipsis nihil neglexerunt, quam qui neglexerunt.

Nec intellectus ille obstat, ne verum sit quod vulgo dicitur: *Indulgentiae tantum valent, quantum sonant.* Quia adhuc hoc verum est simpliciter, si debita dispositio adit: secundum quid verò, sive quantum est ex parte concedentis, si ad totalem effectum aliquid desit ex parte recipientis, uti ex Bonifacio VIII. diximus n. 2493.

Fateor quidem, hoc posito, valde incertum esse, quando quis plenariam Indulgentiam plenarie consequatur, & quantum quaeque ex ea consequatur. Verum incertitudo ista perutilis est ad stimulandum Fideles, ne propter Indulgentias negligant poenitentiae labores, neque opera pietatis, neque amplioris remissionem per Sacramentorum frequentationem: praecipue quia quandoque sunt plurimum debitores, quam credant, ait S. Thomas in 4. dist. 20. q. 1. a. 3. quaestione. 1. ad 4.

CAPUT CCV.

Laudatis Pontificibus accedunt novissimi Pontifices, Cardinales, Episcopi, Theologice gravissimi.

2497 Ante Eugenium IV. referendus fuerat Innocentius III. qui in cap. super eo de poenit. & remiss. ait, quod licet generaliter fiat Indulgentia, propter laborem, propter devotionem & pericula, tamen unus plus alio habet intra metam a Praelatis constitutam, secundum quod plus devotus est, vel plus laborat, vel majoribus periculis se exponit.

Adrianus VI. in qq. de clavib. post quaestionem quae incipit, *visio de excommunicatione*, similiter docet, quod duorum idem opus facientium, unus plus consequitur de Indulgentia quam alius; eo quod unus ad causam tanti beneficii majori quam proportione accedat quam alter.

2498 Sixtus IV. & Clemens VIII. effusas nimis Indulgentiarum concessionibus ideo revocandas, vel ad veterem consuetudinem moderandas censuerunt, quod nimia earum multitudine & largitate fideles in faciendis poenitentiae fructibus, peccatibus emendandis stant remissiores. Sic de Clemente VIII. referunt Baronius ad annum 847. n. 4. & Bellarminus l. 1. de Indulg. cap. 12. Sixtus verò IV. extrav. commun. l. 5. cap. 5. sic habet: *propensiori studio praevendendum esse censentes, ne cuiusvis Indulgentiae remissionis, vel facultatis obtentu Christi fideles procliviores ad illicita impiorum committenda reddantur, aut facilitas veniae eis peccata tribuat incentivum... & ne exinde clavium auctoritas deducatur in contemptum, plures Indulgentias à se concessas rescindit, eo quod multorum fide dignorum testimonio accepimus (inquit) quod ob earum multitudinem... fideles praefati ad peccandum... nonnunquam procliviores existant, in non parvum periculum salutis animarum suarum. Unde inde ad peccandum procliviores, nisi quia cum Card. de Lugo arbitrantur poenitentialis satisfactionis necessitatem cessare per obtentum Indulgentiarum? Opinione ergo Cardinalis de Lugo animarum saluti noxiam Ecclesia censet.*

2499 Et ideo, post relatos Pontifices, sapientissimi pariterque sanctissimi Cardinales, tradita à nobis doctrinae faciem pretulerunt, ut S. Bonaventura in 4. dist. 20. a. 8. q. 6. ubi duo dicit. Primum, quod Indulgentiae, quantum est ex potestate & voluntate dantis, tantum valent, quantum promittunt. Secundum, quod tamen non omnibus valent aequaliter, sed secundum aestimationem quam habuit, vel habere debuit, qui Indulgentiam dedit.